

ТУРСУННОЙ СОДИҚОВА

И Қ Б О Л

Шеърлар

Тошкент

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети

«Ёш гвардия» нашриёти

1984

Андижонлик шоира Турсуной Содиқованинг бу янги китобидаги шеърларида инсоний гурур, эзгулик, олижаноблик ва соф муҳаббат куйланади. Аёл қалбини теган туйғулари қаламга олинади.

Тақризчи: **Озод Шарафиддинов**

С $\frac{4702570200-74}{356(04)-84}$ 76-84

© «ЕШ ГВАРДИЯ» нашриёти, 1984

ИҚБОЛ

Юрагимга тўлди бир туйғу,
Мен шеър қилиб айтмасам бўлмас,
Гарчи менинг кашфим эмас у,
Балки оддий бир шеърдир холос,
Мен бари бир айтмасам бўлмас.

Ул ҳис тўлар томирларимга,
Кўзларимга тўлиб борадир.
Кўчирмасам агар шеъримга,
Нақ бағримда ўтдай ёнадир.
Бўлмоқ учун бу ўтдан ҳалос,
Мен у шеърни айтмасам бўлмас.

Менга на шон, на қарсак керак,
Шеърдан таъна қилган шоирмас:
Чиқмасин-чун қинидан юрак,
Айламай деб ўз-ўзимга қасд,
Мен у шеърни айтмасам бўлмас.

Айта олсам, бўлар мўъжиза:
Бир дақиқа қолгум яшариб,
Қатра губор қолмас ер узра,
Бир дақиқа кулар Ер шари.
Кўринади ҳамма чиройли,
Тошлар — гавҳар, гиёҳлар — зумрад.

Бир дақиқа имконим тоғдир,
Бари ғамни қиладурман рад.
Эҳ, бўлай деб ўшал завқдан маст,
Ўзга эмас, ўзим-чун холос
Мен у шеърни айтмасам бўлмас!

Тақдиримга минг бор шукурким,
Менга деди: шеър ёзишни ол.

Кумуш патли каптарларим
Хазинамдир ёнимда.
Сурур ортар кўрган сарим,
Бир ҳавотир жонимда.
Қўш қаптарим, отам-онам,
Ғу-ғулашиб ўлтирар...

МАКТУБ

*Шу номли ўқувчиларга бағишланган
шеърий туркумдан*

1

БОРЛИҒИМ, БОРИМ ЎЗИНГИЗ...

Сиз — хотирам қатига яширган гавҳарларим,
Сиз кўнглимнинг гўшасин ёритгувчи ойимсиз.
Ушбу кўҳна дунёдан орттирганим, зарларим,
Сизсиз бино қўйганим, кўркимсиз, чиройимсиз.

Чиройим, дедим сизни, чироғларим, дедим мен,
Чунки ҳар бор ўйга олсам, хаёлларим ёришди.
Йигирмали ёшимданоқ ўзни сизга бердим мен,
Тақдиримиз уланди-ю ҳаётимиз қоришди.

Жамалак соч қизча бўлиб, қанотсиз қушча янглиқ
Жавдирашиб, довдирашиб кафтларимга қўндингиз.
Ҳаётим олам-олам туйғуларга тўлди лиқ,
Кўнглимни макон сайлаб, бағримдан ин йўндингиз.

Шўху бебош ёшингизни бардошларим толса-да,
Гоҳи жаҳл, гоҳ сабр-ла кўзларимга суртдим мен.
Олаимда неки гўзал, эзгуликлар бўлса гар,
Маржон мисол тизиб-тизиб қўлингизга тутдим мен.

Дафтар кўриб узун тунлар мадорларим қуригач,
Такрор, такрор тирилганман сиз олган «тўрт», «беш»
ларда.

Сизни аяй-аяй охир ўзим бўлдим тажанг, кож,
«Торсан» деган танбеҳ олдим баъзан дўсту хешлардан.

Рости, гоҳи онангиз ҳам кўтармаган шўхликни
Кўтардик-да, сабот билан бердик илму сабоқни.
Баъзан борим сизда қолиб, фарзандларим шўрликка
Олиб кетдим чарчоқнию уюм-уюм қабоқни.

... Полапондай парталарда ўтирдингиз гужурлаб,
Қатнай-қатнай қошингизга иликларим толганда,
Толганида қанотларим сизга парвозлар тилаб,
Тундай қаро сочларим ҳам қаро бўлмай қолганда,

Ногоҳ бир тонг сизни кўрдим, тамом-тамом бошқача,
Эсу ҳушим, ҳаяжоним чиппа қолди бойланиб.
Қаранг, қадду қомат тугул, кўзу қабоқ қошгача
Қолибсиз-ку бирданига ёшлигимга айланиб!

... Қаён боқсам, нигоҳларим ёшлик билан дўқинди,
Сухбатим ҳам, улфатим ҳам ёшлик билан лиқ тўлиқ.
Шунда билдим, ул фаслдан чекинмоқлик йўқ энди,
Гуркираган ёшлар ичра кексаймоққа ҳаққим йўқ!

2

МЕН ШЕЪР АЙТДИМ...

Фалакиёт илми, бир ён тарих, кимё, алжабр,
Сизнинг ақлу зеҳнингизни олмосдайин қайради.
Мен эсам-чи, адиблардан келтириб минг бир таъбир,
Эзгуликка олиб кирдим кўнглингизни яйратиб...

Мен шеър айтдим, улар сизга сеҳр бўлиб қўндилар,
Жавдираган нигоҳларга ажиб маъно инди-ку.
Шўх-шўх қизлар бирданига ўйчанликка қўндилар,
Қувноққина қув боланинг қувликлари тинди-ку!

7

Шеър ўқидим, ўйингизда дунё қайта яралди,
Сиз ва олам ўртасинда шеър бўлди-ю таржимон,
Гўё оддий ариқчадан бирдан қўшиқ таралди,
Юлдузларнинг эртагига тўлиб кетди осмон.

Мен шеър айтдим, ўшал кеча ойга сирдош бўлдингиз,
Гул ўғлоннинг хаёлида сулув қизга айланди.
Ён дафтарга билдирмайин недир ёзиб қўйдингиз,
Ва булбул ҳам ишқ бобида бош қахрамон сайланди...

3

ФАХР

Ўйлаб кўрсам, мен боримни сизга берибман бир-бир,
Сўнг юлдуздай барчангизни ҳар ён сочиб ташлабман.
Ўзим мутлоқ кутмаганда, бир жоним бўлиб минг бир,
Сизлар билан минг тарафда мен ҳам яшай бошлабман.

Ҳув, олисдан бир куй келур, бир пардаси мен ўзим,
Қай дарчадан тушар нурнинг сингдим бир толасига.
Аллақайси хонадонда ёдланаётир сўзим,
Бу энг олий бахт эмасми одамзод боласига.

Дея чексиз ифтихору шукрона тўлиб сўзга,
Кўнглим ҳам сурурланиб, бор ғубордан бўшалар.
Қайга бормаи иссиқ юзлар, чалинар экан кўзга,
Пичирлагум меҳр билан: меникилар ўшалар.

Йигитларнинг гурсиллаши кўчаларга тўлганда,
Шўху қувноқ гурунглardan янграганда гўшалар.
Давраларда кимларнингдир мақтовлари бўлганда,
Дейман, омон бўлсин, худди меникилар ўшалар.

Олисларда тўйлар саси ҳавони яйратганда,
Туйғуларим келин-куёв йўлларига тўшалар.
Ҳар гал кўзларда ёш билан, тилакни қилмай қанда,
Дейман бахти бутун бўлсин, меникилар ўшалар...

... Бўлмасангиз не қилардим, гоҳо ваҳм босадир,
Сизсиз шеър ҳам ҳеч бўларди, қолармидим қаламсиз.
Сиз-ку дилда ўстирганим — энг муаттар тоза гул,
Ахир оппоқ тилакларда йўргаклаган боламсиз.

Оппоқ-оппоқ тилакларим ҳануз учар сизларга,
Соғинчларим хаёлимни етаклайди сиз томон.
Сизни қўмсаб бор кўнглимни тўқдим бугун сўзларга,
Чироғларим, қайда бўлманг, бўлингиз омон-омон!

ЁМҒИР ВА МЕН

Ёғиб юборди-я ёмғир ниҳоят
Осмон қулф дилини заминга очди.
Очди-ю, кўксида қуёш балқиб кетди,
Эҳ, энди ернинг ҳам уйқуси қочди!
Дардлашув бошланди — ширинки, ғоят!
Бу ҳолдан танг қолган табиат

бирдан

Ям-яшил лаҳжада сўзлаб юборди!
Ва ғужғон гул бўлиб очилиб кетди,
Силкиниб қуш бўлди, бўзлаб юборди,
Турфа оҳангларда сочилиб кетди...
Осмон тугун бағрин заминга ечди,
Осмондан туриб-а?

Сиз-чи, ёнимда.

Жимжит, сокинликда умримиз кечди,
Эҳ, нурга зорликдай дард бор жонимда!
Сиз ҳам ечилсангиз эртами, кечми,
Қуёш бўлар эди унда исмингиз!
Мен бирдан райҳонга айланар эдим —
Атримга чўмарди изингиз, жисмингиз,
Ё энг соз кун бўлиб сайланар эдим,
Ё сиздан нур олиб ойланар эдим,
Агар очилсангиз эртами, кечми!

... Аммо бағрин тўккан сиз эмас, осмон,
Яйраган мен эмас, сиз жимсиз ҳамон...

ЁР-ЁР

Бугун қўшни қишлоққа
Келин тушди, ёр-ёр,
Эшитмасам қанийди,
Ҳушим учди, ёр-ёр.
Ҳуши учди деманглар,
Қиламан ор, ёр-ёр,
Атайлаб ҳам шу тўйга
Бормоғим бор, ёр-ёр,
Қуёв йигит, мана биз
Қулиб келдик, ёр-ёр,
Бизда қолган кўнглингизни
Олиб келдик, ёр-ёр.
Муҳаббатин юта олган
Бир денгизман, ёр-ёр,
Сизни ўзга қўлга берган
Мардингизман, ёр-ёр.
Майли, бағрим сизсиз ёниб,
Тамом бўлсин, ёр-ёр,
Сизни олган ўзга қўллар
Омон бўлсин, ёр-ёр.
Тўйингизда тилайдирман
Толедан тахт, ёр-ёр,
Бор бўлсангиз бу дунёда
Шу бизга бахт, ёр-ёр.
Мардлик билан ёр-ёр айтиб
Турган ўзим, ёр-ёр,
Тўйингиздан омон кетай,
Тиланг тўзим, ёр-ёр.

БАХИЛДАН БАҲРА ОЛМОҚ

Чарақ-чарақ кулар эдим, билиб-билмай сўйлардим.
Ногоҳ йўлдан бахил чиқди, бўш сўзимни терди у.
Ўз сўзим-ла ўз-ўзимни савалади. Ўйландим,
Зийрак тортдим: тил тийишдай ажиб сабоқ берди у.

Қуёш сари югурардим, яланг оёқ, яланг бош,
Ногаҳонда шиллиқ қуртдай, сескантириб баданни
Товонимга ёпишди у, шундан бери дош-бардош
Ва ҳушёрлик ҳамроҳ бўлди, билиб босдим қадамни.

Гоҳ теграмга ҳалқа солиб, илон каби вишиллар,
Таҳдид қилиб, бутун жонни келтиради яримга.
Мен-чи, шунда басма-басга кучимга куч қўшурман,
Қон ўрнига иродамни қуйиб томирларимга.

Зулмат янглиқ ул бахилни тамом эритмоқ учун
Қатра-қатра нур йиғурман ёришгунча бу жаҳон.
Ва қасд билан бир кун ундан самога кетгум учиб,
Сўнг ҳайқиргум: **ҚАНОТ БЕРДИНГ, РАҲМАТ СЕНГА,
БАХИЛЖОН!**

ПОЕЗД УТАР

Гуп-гуп этиб поезд ўтади,
Гуп-гуп тепар муштдек юрагим.
Поезд олис-олис кетади,
Бирга учар қушдек юрагим.

Ўйларимнинг узун занжири
Ўй рельсидан чопар, йўқ тинчим.
Шу поездда кетар бир сирим,
Шу поездда менинг илинжим.

... Қолдирганча бизни зор-зор,
Поезд кўксим эзиб ўтмоқда.
Ана, хўроз қичқирди... Илк бор
Айрилиқнинг тонги отмоқда...

УРУШДАН ҚАЙТМАГАНЛАРГА

МАКТУБ

Мен урушни кўрмаганман, туғилганман сўнггида,
Бироқ сизни, оғажонлар, тилайман зор ўнгимда.
Беқасам тўн ярашган ул бўйингиз чимормиди,
Чинор бўйли йигитларга тор кўчалар тормиди,
Тор кўчани жаранглатган куйингиз алёрмиди,
Алёрлатиб куйлатганинг кўзлари хумормиди.
Хумор кўзлар йўлингизда хуморланиб тиндилар,
Сизга белбоғ тика-тика игналар ҳам синдилар.
Зар-ла тиккан зорга тўла шоҳи белбоғ тўрт учи,
Шоҳи белбоғ боғлар оғам, қайтмадингиз не учун!
Кута-кута ҳамма толди, энди сабру куч тилар,
Фақат қолди онажонлар остонада мўлтираб.
Мўлтираган онасидан кетар экан болалар,
Гар қайтмасанг, жоним чиқар, деркан ҳар гал оналар.
Жоним чиқар қайтмасангиз, дея-дея толди у,
Сизлар эса қайтмадингиз, аммо тирик қолди у.
Аввалига жон узмади, келса тўйиб боқай деб,
Сўнгра узоқ кетолмади, чироғингиз ёқай деб.
Кута-кута толиққанлар кутмасликка кўндилар,
Қанча-қанча онажонлар остонада сўндилар.
Биз эгилдик оналарнинг ҳасратини бўлишиб,
Бугун мен ҳам она бўлдим, ўғлим борар тўлишиб.
... Мана яна тор кўчага тўлди сирли қадамлар,
Деворлардан узатилди ҳовуч-ҳовуч бодомлар,
Бодом чаққан қиз боланинг бодом қабоғи хушдир,
Бу хуш кўзлар, илоҳим, ҳеч кўрмасинлар урушни!
Тор кўчалик йигитчалар куёвликка чоғланди,
Сизга деган шоҳи белбоғ укамларга боғланди,
Укамларга боғлиқ кўнглим сурурланиб боради,
Икки ёнда икки келин сулувланиб боради.
Сулув-сулув келинларнинг хавотири жонимда,
Икки иним жондир менга, омон бўлсин ёнимда.

Енимдаги бору йўқдан сўйласам боз, оғажон,
Қизларим бор атиргулдай, қучоғимда қўш ўғлон.
Қўш ўғлонга она бўлдим, юрагимда ўсди боғ,
Аmmo бу боғ татимайди онамларни кўрган чоғ.
Дерсиз, энди ем қилмайлик сахийлигин бу Ерни,
Оғам, бугун қузғунларга тўлмиш ернинг тенг ярми.
Қузғунларки, кўзлаб учар нақ одамлар қалбини,
Оз ҳисоблар йигирмата миллион инсон қабрини!
Қабрларга тўлиб кетган ернинг энди нафси тўқ,
Тириклар-чи, ўйнайди ўт, тирикларда тўзим йўқ.
... Мен урушни кўрмаганман, кўрмаганман Сизларни,
Аmmo уруш кеча бўлган, ўчмай турар излари.
Оғажонлар, мактуб битдим, гоҳ унутиб ўзимни,
Ўз-ўзимга тўзим тилаб тугатурман сўзимни.

* *
*

Орамиздан кетди бир санам,
Орқа тўла сочлари билан,
Оҳ, юриши товусдай там-там,
Ул қоши қийғочлари билан
Орамиздан кетди бир санам.

Юракларга тушди зилзила,
Дилкаш эди, меҳнаткаш эди,
Сўзлашганлар тўймасди сира,
Кўзларида ўт-оташ эди,
Оҳ, бағримга тушди зилзила.

Дўстлар, уни сақлай олмадик,
Бийронликни ўрганди атай
Кўнглимизни овламоқ учун.
Яхшиликлар қилди пайдар-пай
Бизни хушнуд айламоқ учун,
Эвоҳ, уни сақлай олмадик.

Сен ҳам менга умр тила, дўст,
Гоҳи сен деб тўзиб толганман.
Менинг учун сен ҳам униб-ўс,
Тоғдай сени паноҳ олганман,
Ёнгинамда бор бўл, азиз дўст.

... Орамиздан кетди бир санам,
Узиб торнинг янгроқ пардасин.
Тиларди-я ҳамиша онам:
«Қаторларинг хато бўлмасин».
Хато кетдик ғафлатда, онам,
Орамиздан кетди бир санам...

ҲАЙРАТ

Созанданинг бармоқлари тўқимоқда бир афсун,
Туйғуларим дуторига сим бўлур қатим-қатим.
Бир афсунки, лахча чўққа айланиб борар жисмим,
Кўз ёшларим ҳалқасида мўлтирайди ҳайратим...

... Бу-чи сурат.

Қиш тасвири.

Қорли қоя.

Ойдин тун.

Ёлғиз арча жар лабида. Эгик оппоқ қомати.
Расм ичра совуқ бир сир имлайди мени беун,
Оппоқ қорга ботганича дилдирайди ҳайратим,
Қўрқаянман бу қояда ёлғиз қотиб қолишдан,
Совқотсам-да чиқолмайман рассом яратган қишдан...

..Регистоннинг минорлари бот-бот тушар ёдимга,
Уста бобом бармоқ изи кўзларимга сурмадир.
Оллоҳим деб топинурман қўли гул авлодимга,
Минорларнинг учларида ҳайратим чарх урадир.
Юзлаб йиллар бурун қўли кўкка етган, бобожон!
Авлодининг обрўсини осмон этган, бобожон!..

Ҳайрат ичра беихтиёр ҳисоб бергум ўзимга,
Ношудлигим, гўрлигимга бераяпман бугун тан.
Иzza бўлган ўзлигиму минг хижолат кўзим-ла
Мен бу эпсиз қўлларимни кечиролмай турибман.

Созанданинг бармоқлари тўқимоқда бир сеҳр...

* * *

Бу дунёнинг баҳосидан баланд қўйдим Сизни мен
Сизнинг қадар асрамадим ҳатто қошу кўзимни.
Баҳоримдан айри тушдим, ҳамроҳ қилдим кузни мен,
Дардингизга алмаштирдим гулдай ўн тўққизимни.

Ою қуёш сизга бўлди, ором-қувонч сиз томон,
Барин бердим, олмадим мен ҳатто сабру тўзимни.
Хўп тангилик қилдим, аммо гуноҳ қилдим бир ёмон,
Ҳанузгача зор қақшайман кечиролмай ўзимни:

Сизни қўйгач бисёрликнинг, бекамликнинг тахтига,
Фафлат ичра шартта сиздан ўгирдим-ку юзимни!
Қўлингизда қолиб кетди чирқираган юрагим,
Кечиb сиздан машъум гурур сари солдим изимни,
Гурур дедим, гуноҳ қилдим, кечиролмам ўзимни...

МУЪЖИЗАЛИ ДАҚИҚАЛАР

Зилдай замин дарз кетибди
Қилдай майса дастидан.
Еру кўкни маст этибди
Ялпиз қай хас остидан.
Ҳар куртакда бир тугун сир
Ечилмоққа ошиқар.
Гунча лиммо-лим тўлибдир
Ним пуштиранг қўшиққа.

Ер мадҳини кўкка ташиб,
Қушлар чулғар ҳавони.
Тушолмайин сабри тошиб,
Булут солар қавогин.
Сарсон булут тушолмади,
Дув тўкди-ку ёшини.
Излай-излай у омадин,
Кетди олиб бошини.
Булут кетди, ёши бунда
Марваридга айланди.
Дов-дарахтга шода-шода
Маржон бўлиб жойланди.
Эҳ, жойланди туйғуларим
Маржон таққан толларга.
Гунчаларнинг юзидаги
Ул биллурий холларга.
Ҳар нуқтада бир мўъжиза
Бир буюклик кўрдим мен.
Шу аснони бор нарсдан
Суюкликка йўйдим мен.
Мўъжизага тўла онлар
Эвоҳ, ўтиб борадир.
Шундан бағримда армонлар,
Бағрим менинг ярадир.
Борадурман мен ҳам ўтиб,
Ҳеч иш келмай қўлимдан.
Эй, шеър ишқи, дастим тутиб,
Мадад бўлгин йўлимда.
Яшамоқни куйлаш сўзи
Бордир, расм азалдир.
Лекин ўтар ҳар он ўзи
Минг ғазалдан гўзалдир!
Шу гўзаллик тароватин
Сатрларга солайин.
Яшиллигин, исин, тотин,
Аслин олиб қолайин...

Ҳар гал отам йўқлаган дам,
Ешарган пайтларимни,
Дилкаш, серзавқ онамлардан
Эшитган байтларимни,
Олай дўстнинг ул термулган
Меҳрибон қарашларин.
Яхшиларга қўшилган дам
Гўдакдай яйрашларим,
Жамалаксоч қизларимнинг
Эркалиги, қувлигин,
Сувратин чизиб қолай,
Сингилжон, сулувлигинг...
Япроқдаги ғуж биллурни
Терай тўкилмасидан.
Езиб олай булбул куйин
Ғунча сўтилмасидан...
Ҳар нуқтада бир мўъжиза,
Бир буюклик кўрдим мен.
Шу аснони бор нарсадан
Суюкликка йўйдим мен.
Мўъжизали онлар учиб,
Биздан қочиб борадир.
Қўлдан кетган дамлар учун
Бағрим пора-порадир...

*
* *

Муҳаббатим, киминг бўлдим мен?
Дўстингманми, нечун дўст каби
Ҳол сўрмадим, кўнгил топмадим?
Нечун сўнди менда матлабинг,
Хоҳишингни нега топтадим?

Е душманми? Не учун унда
Бошгинамга сени этдим тож!

Нечун тавоф қилурман кунда,
Нечун сенда бари эҳтиёж?
Муҳаббатим, киминг бўлдим мен?..

* *
*

Гуркирган қувончларим Сиз билан тўлди,
Сиз-ла тўлди бағримдаги титроқ дардларим.
Сизнинг билан оламим ҳам бир бутун бўлди,
Сизнинг билан тўлди ҳатто кўнгил гардларим.

Сизни кўргач борлигимда, ўнгу сўлимда,
Сизни жону жаҳонимда туйган боисдан,
Ўзингизни жойламоқлик келмай қўлидан,
Тақдир Сизни олиб кетди биздан олисга...

* *
*

Минг сулувни куйдирган ул суқсурдаин бўйингиз
Харидорим бўлибдур деб, ажаб, ёниб кетмадим.
Шайтон қурсин, шўхлик сари тушса гоҳо йўлингиз,
Гуноҳкор-ку демай сиздан, ажаб, тониб кетмадим.

Сизни дея сизсиз яшаш йўлин ўзим сайладим,
Ўзим кетиб гоҳ ўт қўйдим ўзим еру самога.
Сизнинг алпдай жисмингизни муштдай қалбга
жойладим,
Исмингизни ёзиб қўйдим, дўстим, арши аълога...

* *
*

Кечирингиз, гулдирақдай феълларим учун,
Ўйингизга яшиндаин тушдим, кечиринг.

Довулларим қуюнида қолдингиз бутун,
Бари ором, тинчингизни қувдим учириб.

Кечирингиз, баҳор янглиғ келдим, кетарман,
Бор гардингиз ювиб кетгум, қоладурсиз тинч.
Сизга қолур покиза ҳис, муаттар армон,
Изларимда терадурсиз ям-яшил соғинч...

* *
*

Армонимдир жамалакли сочим пилиги,
Чанг кўчада қолиб кетган чала ўйинлар.
Қулоғимда қўшиқ бўлиб қолди бир кулги,
Аллакимнинг суҳбатидан кетдим тўйинмай...

Эҳ, армондир ўша мағрур шарму назокат,
Учрашмаган учрашувлар қолди йўлларда.
Юрагимга сингди пинҳон ҳисларим қат-қат,
Армонларим кетди ўша суқсур бўйларда,
Учрашмаган учрашувлар қолди йўлларда...

* *
*

Бошқаларга ўхшолмадик, ўхшолмадик-эй, эсиз,
Мағрурликда бизга қиёс бўлди совуқ чўққилар.
Бошим эгиб бормадим мен, келмадингиз ва ё сиз,
Гурур бизни минг тирилтиб, минг бор яна йўқ қилар.

Дардларимиз булоқ бўлди, бағримизда вулқонлар,
Туйғуларга тил бермадик на мен ўзим ва на сиз.
Бир-бировин излаб-бўзлаб топишганлар — инсонлар,
Бизлар тоғмиз, тоғлар каби зимдан нураб боряпмиз...

ҲАМРОҲЛАРИМГА

Эътиқодим қирғоқ бузган жўшқин сойларга,
Меҳр қўйдим жилов бермас асов тойларга.
Ухшаши йўқ куйлар мени ҳайратга солди,
Турфа гуллар ичра қолдим, сархуш йўқолдим.
Шу жилвалар ичра ҳаёт қаритсин мени,
Тинар кўзим, бир хил рангдан аритсин мени.
Боққил, ҳаёт аталмишдир бу гўзал гулшан,
Нечук шундай гулшан ичра сипо турурсан?
Сиполикни қўйгил дедим, дейишлик бурчим,
Қалбингда-ку сой тўлқини, бўғмоқлик нечун?
Сой тинмоғи, тойларнинг ҳам қуйилмоғи бор,
Вақти келиб юрак умрин тийилмоғи бор.
Қўр борида қўйиб бергил уни бир йўла,
Жиловлама, бошин бурган йўлига йўлла.
Ишқи бўлса, ошкор ёнсин, тўсма шахдини,
Ул ёнишдан кимдир топиб кетсин бахтини.
Қаҳри бўлса ул юракнинг чиқсин чокидан,
Шиддатига ёқам ушлаб тан берайин ман.
Кулар бўлсанг, шундай кулки, ҳар кулганинда
Бодроқ-бодроқ гул очилиб кетсин кўнгилда...
Бу ҳаётнинг ёрлиғи бор, ёндирмоғи ҳам,
Бағринг ситиб йиғлай билгин келганида ғам.
Бир кўришсин ҳавас билан, суқ-ла ўксиниб,
Йиғлашнинг ҳам шундай гўзал бўлишлигини...
Боққил, дўстим, ҳаёт ўзи минг хил товланур,
Қандай бўлсанг, сен ҳам шундай, шундай ёниб тур.
Шу жилвалар ичра ҳаёт қаритсин мени,
Тинар кўзим, бир хил рангдан аритсин мени!

КУЗ ҲИСЛАРИ

Куз келибди, заргар табиат
Атрофимни қайта қуйибди.
Дарахтларга, йўлларга қат-қат,

Хирмонга ҳам олтин уюбди.
Куз келибди, олай деб кўнглим
Олтин сочар менинг бошимдан.
Аммо кўнглим негадир мунгли,
Қониқмайман ҳеч бир ишимдан.
Не учундир соат «чиқ-чиқ»и
Қаттиқ тегар бугун қамчиндай.
Қўшни қизнинг қувноқ куйи ҳам
Туйилади гўё дардчилдай.
Бугун илк бор увишди бағрим
Оқ сочини кўриб онамнинг.
Ҳамроҳим ҳам туюлар ҳорғин,
Тўлдирса-да кулиб хонамни.
... Хув, турналар қайтар хўшлашиб,
Мунг аралаш тинглар юрагим.
Куз-чи, ҳамон олтин-зар ташир,
Олтин ичра инграр юрагим.

ҚАЛБИМГА

Рўпарамда чўнг Яхшилиқ
турар менга бериб қўл,
Рўпарамда бир Ишонқим,
такрорлар менинг исмим.
Рўпарамда бир Илтижо
дейди: «Менга таянч бўл»,
Унга тоғдай паноҳ бўлиб
туюлар менинг жисмим.
Қўй, чорлама, юраккинам,
Қаролмасман сен томон,
Чорлама, қўй, Яхшилиқнинг
қулин тутмоқ керакдир.
Ул Илтижо кўзларига
шопириб бўлмас сомон,
Жилсам, Ишонч йиқиладир,
елкам унга тиракдир,

Юраккинам, қўй, чорлама,
қаролмасман сен томон...

* *
*

*(Андижонлик хонанда Абдухалил
Абдулҳакимов хотирасига)*

Осилганча қозикқа унсиз йиғлайди танбур,
Токчага мук тушволиб жим оҳ чекар доира.
Бугун бир сўз демоққа бемажол, безабондир,
Куйингизга жўр бўлган ўша бийрон шоира.
Қулогиму қалбимга бугун тан бермоқдаман,
Нечун тарс ёрилмади, портламади, воажаб!
Юрагимда фарёддай ўртаниб янграмоқда
Ул сиз суйиб куйлаган «Ушшоқ», «Гиря» ҳам «Ажам»...
... Сиздай дилкаш бўлишни орзу қилар эдилар,
Сиздай оташ бўлишни орзу қилар эдилар,
Орзумандлар қолдилар изингизда жавдираб,
Сиз кетдингиз, қолдик биз бу бўшлиқда довираб.
Кимлардандир боғ қоларкан, кимдан бир сиқим тупроқ,
Кимнинг номи қолар экан ўлмасликка сайланиб.
Кўз юмдингиз, оғагинам, назаримда сиз бироқ
Қолдингиз-ку бирданига эзгу куйга айланиб.
У бир куйки, боз жаранглар кўнгилларда, уйларда,
Жон бағишлар аввалгидай давраларда, тўйларда.
Фақат ҳамон йиғлар танбур, юпатмоқлик душвордир,
Доира ҳам оҳ чекади, токчага мук тушволиб...
Сайроқи қуш, сиз учдингиз, кўзлар кўкда жавдирар,
Сизсиз бўмбўш ерга сигмай бизлар қолдик довираб...

ТАБИАТ ХАТО КЕТДИ

Қарға булбулликни даъво қилмагай,
Урик бўлмадим деб куймас олуца.

Ҳар бир гул-чечакда турфа бир чирой,
Қуёш ўзича шоҳ, ой ўз ҳолича.

Шуларни яратган қодир табиат
Инсонга келганда хато кетди, воҳ!
Жиндак ҳасад қўшди ва кафтдек номард —
Бир номард дастидан юз мард чекар оҳ.

Ўзи-ку ҳар инсон бир кашфдир азал,
Сендаги фазилат менда топилмас.
Сен ҳам ўз фарқинг-ла ўзиб кетсанг сал
Нечун оёғингдан илар анов кас?

... Бугун мардмас, шаҳди беҳаддир,
Буюкмас, тутса-да елкада зил юк.
Бугун сенга омад тилаган марддир,
Сен учун қувонса, ўшадир буюк!

ТИЛАК

Дўстларим, ҳар сафар бўлсак жамулжам,
Уртага қўюрмиз, албатта гулоб.
Қадаҳ кўтарурмиз омад, бахт учун
Ва яна бир даста тилаклар тилаб.
Навбат келаётир, айтайин сўзим:
Агар менга қолса дуолар тилаш,
Аввал забонларга сўрардим тўзим,
Сўнгра тилар эдим ҳамроҳи дилкаш.
Сабаб — бир сўз билан омадларим пуч,
Соғлом чеҳралар ҳам сомон бўлгуси.
Бир оғиз сўз берар илигимга куч,
Бари нохушлигим тамом бўлгуси.
Бир ширин сўз сақлар бағримни омон,
Ўтгумдир шу сўзга шайдо бўлиб мен.
Ҳайхот, тил балоси ёмондир, ёмон,
Бир оғиз сўзни деб адо бўлурман.

Топиб сўзлай олсанг, бахтимдир бутун,
Ушал сўзингдадир бор каму кўстим.
Сенга омад, бахт, соғлиқдан бурун
Кўнглингга дармон сўз тиларман, дўстим.

МУХЛИСЛАРИМГА

Ардоқли мухлисим, тинглангиз,
Мен сизга айтайин боримни:
Ортиқча майиндир демангиз
Сиз учун чертилган торимни.
Ҳаққи рост куйларим хўп содда,
Сизни лол қолдирар демасман.
Дунёлар очмам фавқулодда,
Ҳайқириб чақира билмасман.
Ўзгадан топурсиз уларни,
Менда йўқ бундайин парвозлар.
Сиз тингланг ўшал ўт куйларни,
Жўр бўлинг етганча овозлар.
Шоирлар миндирган отларда
Хўп учиб белингиз толигач,
Ва улар топган чўнг гаплардан
Ақлингиз оғирлаб оғригач,
Ул таранг асабни ортмоқлаб,
Заминга қайтсангиз бедармон,
Сиз мени ўшанда сўроқланг,
Ушанда мен пешвоз чиқарман.
Куйларим мулойим сабодай
Оловли тафтингиз совутса,
Оҳангим нақ оҳанрабодай
Сизни маст айласа, овутса,
Курашда толиққан бағрингиз
Майин бир қўшиққа айланса,
Тортилиб оғриган асаблар
Ипақдай ёзилиб яйраса,

Бормисан, шоирим, дея сиз,
Гулларга кўмарсиз йўлимни.
Исмимни ОРОМ деб қўярсиз,
Ҳам бесўз ўпарсиз қўлимни...
Мухлисим, қўйингиз армонни,
Ҳайқириқ йўқ бизнинг ваъдада.
Ҳайқириқ олмаган довонни
Олурмиз биз майин пардада.

АЁЛ МОНОЛОГИ

I

Тоифамиз ажиб феъллик, гоҳи ҳайрон ўзимиз,
Билмайдурмиз дарёимизми ёки олов ўзи биз.
Табиат-ку бизга бермиш нозик-нафис билакни,
Нозикина билакни-ю энг каттакон юракни.
Ҳам демишки, яшамоқнинг андозасин бичурсан
Ва не ташвиш келар бўлса энг аввало ичурсан.
Ўзгаларга бардошу бош... ва ҳоказоки сонсиз,
Ростин айтсак, шул барисин уддалаган аёлмиз,
Ипак билан пўлатданми қуймиш бизни табиат,
Бир феъллимиз нафосатдир, бир феъллимиз жасорат,
Кундуз эрлар қаторинда меҳнатда от сурган — биз,
Сиз келар чоқ ҳорманг дея, таъзим билан турган — биз.
Дала-тузда хирмон-хирмон зару олтин уйган — биз,
Уйга келгач, ҳимарилиб, қўлларга сув қуйган — биз.
Яна айтай, бизнинг зотнинг жодулари хўп ёмон,
Жон йигитлар, бу жодудан жонни сақлангиз омон!
Бир жуфт қаро кўз дардида Машраб девона бўлди,
Шу жоду деб, ўз юртидан Фарҳод бегона бўлди.
Ман-ман деган йигит йўқдир биз деб ёниб куймаган,
Нозиккина зот қошида танда титроқ туймаган.
Яна мағрур, тошюрак, деб исм қўйманг бизларга,
Шарму ҳаё бизга бўлди, ошкор ёнмоқ сизларга.
Уша мағрур турган қўйи сизлар дея мисли хас
Ёна-ёна кул бўлсак ҳам айтиш бизга расм эмас

Мағрур туриб севилдик биз, мағрур туриб севдик биз,
Гоҳда сизни бой берар чоқ мағрур туриб бердик биз!
Шул ўринда табиатдан қилгум келар ўғитлар,
Бепарвороқ яралдингиз, беғамроқсиз йигитлар!
Билсаларинг эди биз-чун қанчалардир қадрингиз,
Севинчлардан бу дунёга сиғмай кетармидингиз!
...Сиз тасалли берган онлар йўқ эсак-да бор бўлдик,
Сиздан чиқар бир суханга гўдакмисол зор бўлдик.
Сиз йўқ эса файз йўқолди, хоналар ҳам тор бўлди,
Атру ифор бекор бўлди, ўсмалар ҳам хор бўлди.
Оналикнинг газотида жонни қўйганда гаров,
Омон қолсанг, чақалоғинг аста кўрсатса биров,
Отасига ўхшаш қошу қавоғини кўрган дам,
Эҳ билмайсиз бу аёлга тимсоли йўқ бир байрам!
Дарвозадан алпдай кириб ҳовли-ю уй тўлган пайт,
Болачалар «дадам»лашиб қошингизга елган пайт,
Унут бўлар аразлару гинахонлик, ўғитлар,
Шул ўринда Сизни бошга қўйгум келар, йигитлар!

II

... Замонанинг зайлин кўринг, титрамоқда асримиз,
Биз оламнинг тақдирига куюнурмиз, ёнурмиз.
Куррамизда олов билан кимдир қиларкан ўйин,
Йигитлар жон, бу асрда аёл бўлмоқ ҳам қийин!
Қўш гилосдай қизларимнинг сочларини силайман,
Шулар ҳаққи, бу дунёга хотиржамлик тилайман.
Отасининг қаторига икки ўғлон қўйдим мен,
Кўзларимнинг оқ-қорасин шуларга деб йўйдим мен.
Мен истайман, отасидай ишчан, ҳалол бўлишин,
Отасидай бекаму кўст камолини кўришни.
Тилларимда тилакларим титрамоқда ушбу кун,
Бола тутган билакларим титрамоқда ушбу кун!
Қирқ биринчи йилнинг ҳали фироқлари битган йўқ,
Унинг аламли доғлари, титроқлари кетган йўқ.
Юракларга қадалганча турар қабр тошлари,

Ҳайкаллар-чи, ҳайкал эмас, элнинг тош бардошлари!
Куёв тўнлар қозиқларга илинганча қолганин,
Ер йўлида сарв қадлар кута-кута толганин,
Остонадан ҳануз жилмай мактуб кутган онани
Кўрарканмиз ҳалигача йиғлаймиз-ку нолани!
Кучганимча этак тўла бир тўп ширин боламини,
Чорлайдирман хитоб билан оналарин оламнинг:
Айрилиқнинг фироқини тортмоқликка тўзим йўқ,
Майли жангга биз борайлик, майли бизга тегсин ўқ!
Ширин жоннинг ташвиши йўқ, ширин жоним боламда,
Қолдирурман ишқни ёрга шартта юлиб танамдан.
Тўққиз ўғли жангга кетиб қайтмаган ул онанинг,
Ун етимни бўзлай-бўзлай катта қилган хонанинг
Остонасин тавоб қилиб, бардош тилаб олурмиз,
Оналикнинг шиддатини, шаҳдин ишга солурмиз.
Ҳарна кўйга тушсак ҳамки оҳу фиғон демасмиз,
Хитобим шул: йигитларни биз урушга бермасмиз!

МУНДАРИЖА

Иқбол	3
Аёл истаги	4
Қўш каптар	5
Мактуб	6
Ёмғир ва мен	9
Ёр-ёр	10
Бахилдан баҳра олмоқ	11
Поезд ўтар	11
Урушдан қайтмаганларга мактуб	12
«Орамиздан кетди бир санам»	13
Ҳайрат	14
«Бу дунёнинг баҳосидан»	15
Мўъжизали дақиқалар	15
«Муҳаббатим, киминг бўлдим мен?»	17
«Гуркираган қувончларим сиз билан тўлди»	18

«Минг сулувни куйдирган ул»	18
«Кечирингиз, гулдиракдай феълларим учун»	19
«Армонимдир жамалакли сочим пилиги»	19
«Бошқаларга ўхшолмадик, ўхшолмадик- эй, эссиз»	19
Ҳамроҳларимга	20
Куз ҳислари	20
Қалбимга	21
«Осилганча қозиққа унсиз йиғлайди тап- бур»	22
Табиат хато кетди	22
Тилак	23
Мухлисларимга	24
Аёл монологи	25

С 75

Содиқова, Турсуной.

Иқбол. Шеърлар.— Т. «Ёш гвардия», 1984.— 32 б.

Садыкова, Турсуной. Светлое счастье: Стихи.

Уз2

НА УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКЕ

ТУРСУНОЙ САДЫҚОВА

СВЕТЛОЕ СЧАСТЬЕ

Стихи

Ташкент, издательство «Ёш гвардия» — 1984

Редактор Тўлкин
Рассом Р. Ахроров
Расмлар редактори Ҳ. Раҳматуллаев
Техн. редактор Н. Мирзаева
Корректор С. Сайдолимов

ИБ № 1506

Теришга берилди 13. 06. 84. Босишга рухсат этилди 21. 08. 84. Р 15808. Формати 70×90¹/₆₂. 1-босма қозоғга «Литературная» гарнитурда юқори босма усулида босилди. Босма листи 1,0. Шартли босма листи 1,17. Шартли кр.-отт. 1,59. Нашр. листи 1,1. Тиражи 10000. Баҳоси 15 т. Буюртма № 162. Шартнома 100–33.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Қомитети «Ёш гвардия» нашриёти. Тошкент, 700129, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат Қомитети Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг 2-босмаҳонаси.
Янгийўл, шаҳар, Самарқанд кўчаси, 44.